

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 18 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje (d) četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 25—26 poleg gledališča v „zvezdi“. O pravištvu, na katero naj se blagovoltijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Politična pisma.

X.*)

Naj si bode izid srbsko-turške vojne kakoršen-koli, ta veliki nasledek bo vsakako imela, da, ga uže ima — da je slavjanska ideja iz besede meso postala, tako, da bodo odslej tudi realni politikarji z njo računati morali. Izjave vseh slojev ruskega občestva naspram Jugoslovjanov so take, da nikdo več tajiti ne more, da je ta ideja uže ves ruski narod presunila, — od velikaša do muhika. Ko sem pred tremi meseci prvo pismo poslal vam, takoj je vaš „stari naročnik“ zapazil, in sicer predno sem dete imenom imenoval, da mi neka „slavjanska ideja“ po glavi blodi in to je — po ljubljanski rečeno — „pametnemu“ človeku preveč bilo. Prijel je za pero ter v obširnem članku prizadeval si dokazati, da to nij za pametne ljudi in da bi svojim besedam večjo važnost dal, citiral je neko izreko Kurande, slavjansko idejo pa je zapodil v oblake, da naj jo vetrovi odnesejo. A mej tem, ko ta vaš diplomat iz šole „realne“ politike v kvišku gleda, da vidi, koji veter bo odnesel to prikazen, počne se v neizmernih planjavah mej Belim in Črnim morjem povzdigati orjaška podoba, pred katero ostrmi celi zapad. In ta novi gost na odru sveta nij nikdo drugi nego doslej od diplomacije in „pametnih“ ljudi, Slavjanov in Neslavjanov, zasmehovana in zaničevana slovanska ideja!

Naydušen od čarobne moči te ideje, do zdaj pri Slovanih gojene v glavah le redkih rodoljubov, se je veliki ruski narod mahom vzdramil iz detinskega svojega spanja, ter vzplamtil se za oslobodenje slav-

janskih svojih bratov do take stopinje, da zdaj car Aleksander sam izprevidi, da mu ne ostaje družega nego poprijeti se slovanske politike — ali odstopiti.

Da to nij domišljija, ampak gola resnica, je znano vsacemu, kdor-koli zdaj novine prebira. Ne za „pravoslavne“ brate, ampak za Slavjane naročito se je vzplamtilo rusko srce, tedaj ne za vero ampak za Slavjanstvo. Zdaj naše filisterstvo ne bo več moglo izgovarjati se, da je slavjanska ideja samo „lepa“. Toda novo napravljeno umov na Ruskem vse jedno tem ljudem ne bode po volji, kajti ničesar se tako ne boje, kakor tega da bi slavjansko pitanje Rusija ne rešila.

Če ravno jim nikdar nij bilo mar za to brigati se, kako Rusija napreduje, kako je z njeno vojno organizacijo, kako z njenimi financami in kako z železnicami, ki so tako važne za njeni razvitek, sanja se jim vendar le toliko, da bo ruska vojna sila čez nekaj — jaz bi rekel — čez pet let, še jedenkrat močnejša, a mreža ruskih železnic dosta gostejša, nego je dandenes. Tega časa se je filisterstvo mej avstrijskimi Slavjani in separatističnim Srbstvom ravno tako balo, kakor Angleži in Turki. Separatizem mej zapadnimi Slavjani ima svojo zgodovino. Odgojil se je v raznih šolah.

Najpopred so začeli delati v tem smislu jezuitje na Poljskem. Žalostni nasledki strupenega njihovega podučevanja so znani, čeravno je menj znano, kako so gospodarili Poljaki v Ukrajni itd. v dobo njihove moči in slave. Na Srbskem se je separatizem sistematično gojiti začel pod avstrijsko-turško kreaturo, Karadjordjevičem; knez Mihajlo pa

ga je podpiral potem na vso moč, s tem namenom, da bi ustanovil zopet Dušanovo carstvo. Karadjordjevič kakor Mihajlo sta v tem krepko podporo našla v mladih v Parizu in na nemških učiliščih odgojenih Srbih. Tem je ravno tako, kakor našim filistrom, fraza „ne verjemite Rusom“ za največjo politično modrost veljala. Sicer pa moram pristaviti, da se ostali srbski narod v tem nij vjemal z njimi. Toda ker so v rokah „parižljajev“ skoraj vse javne službe, je njih vpliv na Srbskem merodajen postal. Svojega političnega pravila „ne verjemite Rusom“ so se tako strogo držali, da so celo potem, ko so se prepričali, da za strojenje srbskih železnic v celem zapadu pod najtežjimi uveti ne najdejo novcev, kakor jih tudi zdaj za vojno ne najdejo, — da so ponudbo petersburškega društva „Meždunarodni bank“ odločno zavrgli, čeravno so uveti, pod katerimi bi bilo to društvo strojenje srbskih železnic prevzelo, tako ugodni za Srbijo bili, da bi jih bila vsaka druga evropska država rada sprejela za svoje svrhe.

Če bi hoteli Srbi še nekoliko let počakati, bilo bi se moglo, po mojej misli, s pomočjo Rusije vprašanje turškega Slavjanstva z manjšimi žrtvami, a bolj vspešno rešiti, nego morejo zdaj Srbi sami le srbsko pitanje. Toda srbski šovinisti nijso hoteli tako dolgo čakati, ker so mrzili Rusijo in zaničevali Slavjanstvo sploh. Hoteli so rešiti srbsko pitanje brez Rusije. Zato toliko prizadevanja in vike, skoraj celo leto, zato strah, da bi jim ne bilo zaprečeno uže zdaj vojne s Turki začeti.

A ruska diplomacija s svoje strani prepričana, da je Srbija preslaba, vspešno bojevat se s Turčijo; vedoč, da bo morala Srbe bra-

Listek.

Pomladanski valovi.

(Roman, spisal Ivan Turgenev; poslovenil dr. Maks Samec.)

XLI.

(Dalje.)

Jeden izmej konjev se strese za Saninovim hrbtom: on sam zatrepeta na vsem životi od nog do glave. Vse v njem je bilo zmedeno — nervi so se napeli kakor strune. Nij zastoj rekel, da ne pozna sebe . . . Bil je zares ves očaran. Vse njegovo bitje je bilo polno jedne . . . jedne misli, jedne želje. Marija Nikolajevna pa ga je ostro pogledovala.

— „Tukaj je,“ reče zopet ona, „kakor si človek le želeti more,“ in dene zopet klobuk na glavo. „Se vi ne boste vsedli? Tu sem-le? Čakajte . . . ne vsedite se. Kaj je to?“

Po vršičkih drevja, po lesnem zraku se je začelo votlo tresenje.

— „Ali nij to grom?“

— „Kaže se; zares, grom“ odgovori Sanin.

— „Ah, ali je to praznik! prav praznik!“ Votel hrup se zasliši v drugo, se vzdigne — in začne se glasno gromenje. — „Bravo! Bis! Pomnite, včeraj sem vam pravila o Eneidi. Tudi nju je v gozdu dobila nevihta. Treba se bode odpraviti.“ Ona vstane hitro na noge. „Pripeljite mi konja . . . Podstavite mi roko. Tako-le. Saj nijsem teška.“

Vzdignila se je na sedlo ko tica. Tudi Sanin je sedel na konja.

— „Vi — domov?“ vpraša on z nevernim glasom.

— „Domov?“ odgovori ona in prime za vajeti. „Pridite za mano“ — ukaže ona skoraj neolikano.

Ona zajaha na pot, mimo rudečega križa, se spusti v dolino, pride do križanice, se obrne na pravo, in zopet v goro. Očividno je uže vedela, kam drži pot — in pot je šla globokeje

in vedno globokeje v gozd. Ona nij ničesar govorila niti ogledala se, poredljivo je jezdila naprej — Sanin pa je poslušno in pokorno sledil za njo, brez iskre volje v zamirajočem srcu. Dež začne naškrapati. Ona pohitri hojo svojega konja in za njo Sanin. Na konec zagleda skozi temno zelen jelovih grmov, izpod zavese sive skale nanj (bedna stražarnica, z nizkimi vratmi v spletenej steni . . . Marija Nikolajevna zastavi konja, da prodre grmovje, skoči ž njega — in stoji pred vhodom v stražarnico, se obrne k Saninu — in reče: „Enej?“

Štiri ure pozneje sta se Marija Nikolajevna in Sanin s za njima dremajočim lakajem vračala v Wiesbaden v gostilnico. Gospod Polozov je srečal svojo soprogo s pismom na upravnika v roki. On jo pogleda spoštljivo vendar z nekakim izrazom nezadovoljnosti in celo nekaj pomrmlja.

Marija Nikolajevna je samo s pleči pomajala.

*) Glej štev. 181.

ni, ako Turki zmagujejo in predvidi v takem slučaju nevarnost splošne evropske vojne, za katero Rusija zdaj ni tako pripravljena, kakor bi hotela pri takej priliki biti, — prizadevala si je mir ohraniti in v korist turških Slavjanov za zdaj le mirnim potem delati, kolikor je v zvezi z drugimi državami mogoče. pa čem večje prizadevanje ruske vlade za ohranjenje miru, tem večji krič na Srbskem za vojno, a to ravno zato, ker Rusija ni pripravljena. Angličani — kakor tudi drugod v zapadneji Evropi — so dolgo časa mislili, da Rusija na skrivnem Srbe zoper Turke podpihuje in da le na videz za mir dela, ko pa so se nazadnje prepričali, da ni tako, da Ruska ozbiljno miru želi, in to ne samo iz golega miroljubja carja Aleksandra ampak zato, ker velike njene vojne priprave še niso po vsem izgotovljene in ker bi rada za slučaj vojne bolj gosto z železnicami preprežena bila: je angleski kabinet, kateri je uže dolgo časa z grozo na v ogromnih razmerah rastočo rusko silo gledal, sklenil, kaj tacega storiti, da bo Rusija primorana, uže zdaj za meč prijeti. Vsled tega se je izmislila prestolna prekucija v Carigradu, se je poslala turška flota v Besiko in se je začelo klanje v Bulgariji, z jedno besedo, storilo se je vse, da bi se Rusija razžalila in car Aleksander razsrdil.

Na koliko je angleška diplomacija v tem obziru svoj cilj dosegla, ne bom na dalje pretresal, to pa morem reči, da le vsled angleškega postopanja v Carigradu je car Aleksander dovolil, da se ruskemu konzulu v Belgradu take instrukcije dajo, da se odslej več zoperstavljal ni napovedanju vojne Turčiji od strani Srbije. S tem pa so se vsem mogočim kombinacijam vrata odprla.

Zanašaje se na pomoč Rumunije in Grške in na lastne svoje sile, kojih Srbi sami pri plitvem strateškem umenju njihovih oficirjev niso poznali, začne Srbija vojno s Turčijo, s trdnim prepričanjem nagle in sijanje zmage pa le prenašlo se je morala prepričati o puholosti svoje vojne operacije in o pretiranem optimizmu njene diplomacije. Čeravno je vojni minister Nikolić uže več tednov pred objavo vojne skupštino zagotovil, da je Srbija za vojno pripravljena, pokaže se precej o začetku bojev nedostatek v vsih strokah. Polovica vojske je oborožena s stariimi, za zdaj nevaljanami puškami. Milici niso izvežbani za manever

in oficirji, večjim delom prosti kmetje, nemajo pojma o vojni taktiki, a vojskovodji so tako nesposobni, kar je domačih, da je groza. Tako n. p. se je Alimpić vsadil pred Belino, kakor Grki pred Trojo. Lešanin, sicer hraber in delaven, v bitvah jedno taktično pogreško dela za drugo.

A Černjajev, jedini, katerega prošlost je jamčila za pravilno vojskovodstvo, dobi le zapovedništvo nad tistim, res da največjim od delom, ki ima operirati proti Nišu. Glavno zapovedništvo nad vsemi oddelami si pridrži knez Milan, to je Veliki generalni štab, ki ni za dlako boljši nego Alimpić, Zach itd. Čeravno zmagovalec nad Turki pred Nišem za toliko, kolikor je pri skromnih njegovih silah le mogoče bilo, je Černjajev prvi, ki izprevidi, da je srbski vojni načrt pretiran, a organizacija vojske za nič. S tem prepričanjem ide v glavni stan kneza, da dobi od njega dovoljenje s svojim delom na Timok umakniti se. Ko ga tu Turki pri Knjaževcu napadejo, ne upa si milicev, to je večine svoje vojske, v odprtej bitvi pred sovražnika v ogenj poslati, ker milici niso izvežbani, ker nemajo brzostrelnih pušek in ker njih oficirji ne umejo vsega, kar je v bitvi treba. Brani se tedaj le s peščico redne vojske, kar pa pri ogromni turški sili ne zadostuje, tedaj se mora umakniti. Umakne se v moravko dolino.

Zdaj mu je še le mogoče srbske stratege prepričati, da njihovo zapovedništvo in njihova cela organizacija niso za nič; zdaj še le dobi vrhovno zapovedništvo.

In kmalu se pokaže, da ima srbska vojska novega načelnika, da drugi duh vlada v njej. Samo deset dnij mu Turki časa pusté, pa uže v tem pičlem času preobrazi svojo vojsko, s pomočjo došedših ruskih oficirjev, za toliko, da more pred Aleksincem celo v odkritim polju Turke premagati. „Obzor“ ima sasvim prav, ko pravi, da vsak drugi vojskovodja bi bil uže vse popustil pri taci okoljščinah. A Černjajev ne zdvoji, ker ve na kaj se ima še zanašati in ker se ne bojuje za lastno slavo, ampak za slavjansko idejo.

Povedal mi je ob svojem času, vaš „stari naročnik“, da tudi on je Srbom svet dal, da naj kar udarijo nad Turke in da naj ne verjamejo Rusom. Vsak človek more grešiti, in gotovo ne zato, ker se to, česar se je on nadejal, ni izpolnilo, mu njegove izjave očitam. Tu se radi za principe: bode-li še na dalje

pusti separatizem merodajen, ali se bodo Slavjani poprijeli popolnem slavjanske ideje? Srbski separatizem je ob tla, kajti tega nikdo več tajil ne bo, da se Srbi nikomur družemu nemajo zahvaliti, nego Rusom, da Turki niso uže v Belgradu, da njihova zemlja ni čez in čez opustošena, njihove žene od baši-bozukov oskrunjene itd. Srbija je iskala po celem zapadneji Evropi denarja za vojno, a ga ni dobila. Srbija ni imela sposobnih oficirjev. Zdaj ima dovolj denarja za vojne potrebe, ima tudi uže lepo število najboljših oficirjev. Kdo je dal novce, kdo oficirje? Rusija. In kdo je zopet tisti, ki interese Srbov, Bulgarov itd. pred vevladami cele Evrope tako krepko zastopa proti nesramnim turškim zahtevam? Zopet Rusija. A zakaj Rusija vse to dela? Zakaj se je ruski narod tako velikanskim žrtvam za Jugoslavjane odločil? Vse zaradi tiste tajne moči, koja včasih velike ideje do celih narodov imajo. In v nastojasčim slučaju je tista boginja, kojej ruski narod imetek in življenje daruje, — tista boginja, pred kojej je najmogočnejši vladar prisiljen klanjati se — slavjanska ideja. Da, še več. Vse vevlade so prisiljene s to idejo, kot z jednim najmogočnejšim faktorjem sedanjega političnega položja računati. Dandenes evropske vlade bolj na to pazijo, kar ruski narod zahteva, nego na to, kar ruska vlada misli.

Za Rusijo bo sedanje narodno gibanje tudi ta veseli nasledek imelo, da bo uništilo nihilizem.

Zveza Rusije z Nemčijo.

Francoski list „France“ prinaša dokument, ki je sile važen, ako se potrdi, da je resničen, kar rečeni ozbiljeni časnik prav močno zagotavlja. Spis je iz privatne kancije nemškega cesarja, sekcija prva, datiran od 11. junija l. l., podpisana sta Bismark in Gorčakov, sopodpisnik je grof Adlerberg. Zadržanja z razlaganjem, da sta oba carja, videč uže naprej, da bodo prigodki v Turčiji občni mir v nevarnost devali, skupno akcijo sklenila. Zavežeta se: Srbije ne pustiti pogaziti, ko bi Turčija zmagala, temuč ohraniti status quo; pri Turčiji pa siliti, da se stanje vseh slovanskih podložnikov izboljša. Ko bi pa Turčija ne zmagala, bosta Nemčija in Rusija dejansko stvar priznali in na podlogi popolne neodvisnosti vseh slovanskih dežel,

Še ta dan, dve uri pozneje je stal Sanin v svojej sobi pred njo kakor premagan, izgubljen . . .

— „Kam boš ti šel?“ ga vpraša ona. „V Pariz — ali v Frankobrod?“

— „Jaz pojdem tja, kamor boš šla ti — in bom pri tebi, dokler me ne proženeš!“ — odgovori on obupno in pade v roke svoje vladarici. Ona jih osvobodi, jih položi njemu na glavo — in prime z vsemi desetimi prsti njega za lase; sama pa je stala ravna pred njim, na ustnah se jej je smijala radost — oči pa široke in svitle do belizni so izraževale topost in sitost zmage. Jastreba, kadar zgrabi manjšo ptico, ima take oči.

XLII.

Saninu so rojile vsakovrstne misli po glavi, ko je v tišini svojega kabineta razbiral svoje stare papirje in našel mej njimi granačni križec. Popisane dogodbe so mu jasno in zaporedoma stopile na njegov duševni obzor.

Ko pa pride do minute, ko se je s tako poniževajočo prošnjo obrnil k gospe Polozovej, ko se jej je vrgel pred noge, ko se je pričelo njegovo robstvo — se odvrne od izzvanih obrazov in se ni hotel več za nje spominjati. Ne, da bi ga bil varal spomin — o ne! vedel je, prav dobro je vedel kaj je sledilo za isto minuto, pa sram ga je dušil — celo še zdaj po toliko letih; on se je bal tega nepremagljivega čuvstva zaničevanja samega sebe, katero je, tega ni mogel dvomiti, nepremenjeno zatapljal, kakor valovi, vse druge občutke, ako ni velel svojem spominu molčati. Akoravno pa se je odvrčal od vstajajočih spominanj, jih vendar ni zamogel popolnem zadušiti. Spominjal se je grdega, solznega, lažnjivega, kukavnega pisma, katero je poslal Emi, pisma ostavšega brez odgovora . . . Prikazati se pred njo, povrniti se k njej — posle tolike prevere, tolike izdaje — ne! ne! toliko zavesti in poštenosti je še ostalo v njem. K temu je še on izgubil vse

zaupanje v samega sebe, vsako poštovanje: še porok si ni upal biti za ničesar. Sanin se je spomnil tudi, kako je potem — o pozor! odpravil Polozovega lakaja po svoje reči v Frankobrod, kako je mislil vedno le o jednej stvari: kmalu odpeljati se v Pariz, v Pariz; kako se je po ukazih Marije Nikolajevne ravnal in posnemal Hipolita Sidoriča, in ljubezničal z Dönhofom, na katerega prstu je videl ravno takšen železen krožec, kakor ga je njemu dala Marija Nikolajevna!! Za tem so prihajali še hujši spomini, še groznejši . . . Natakara mu poda vizitno karto — in na njej stoji ime Pantaleona Ziptola, pridvornega pevca hercoga Modenskega! On se skrije starčeku, ali ni mogel izbegniti, da bi se ne bil srečal z njim v koridoru; pred njim vstane razdraženo lice pod zvivšim se k vrhu sedim čopom; oči starčeve gorijo ko ogel — in slišijo grozna klicanja in prokletja! Maledizione! slišijo se celo strašne besede: Codardo! Infame traditore! Sanin je mižal z očmi,

precej sklicali evropski kongres vseh krščanskih velesil, da se politična organizacija za te dežele ustanovi. Ker bi v tem slučaju Carigrad nehal biti glavno mesto evropske Turčije, pozivljan bode sultan, naj svoje prestolovanje prestavi v Azijo, Carigrad in Bospor pa naj prepusti svobodnemu trgovstvu, Evropa pa za-nj garantira.

Ko bi se Rusija in Nemčija ne mogli zjediniti in izporazumeti z družimi velesilami, hočeti tudi z zjedinjenimi svojimi vojskami zasesti zemljo vojujočih, da bode tem deželam mogoče najboljšo in najprimernejšo vlado v vsej svobodi ustanoviti si. Ko bi se evropska vojska vnela, zjediniti obe carstvi svoje vojske na suhem in na morji, da odbijejo vsak napad, jedne ali več oblastij, pridi od koder si.

Tako ta „zveza“. Mi si ne upamo trditi, da je ta dokument istinit. Gotovo je, da ga bodo preklicevali. Ali, če je ponarejen, reči se mora, da je vrlo dobro delo in zvest posnetek soparne situacije, kakor se zdaj kaže.

Jugoslovansko bojišče.

Z dveh strani ob jednom se z bojišča jeden glas poroča, — da je premirje nastalo, orožje bode počivalo. Francoski „Journal de Debats“ ima telegram iz Carigrada, da je porta sprejela premirje za 10 dni. Dunajska vladna naša „Pol. Corr.“ pak poroča 18. sept., da čeravno formalno premirje nij skleneno, vendar je gotovo, da je turška vlada naznala velevlastim, da je ukazala poveljnikom turških vojsk, naj ustavijo vsako operacijo. Tudi srbska vlada je svojej vojski jednako naredbo dala, in „upa se“, da bode tudi formalno kmalu skleneno premirje, počitek orožja, mej katerim bodo skušali mir narediti. Ta čas, če se ne posreči mir narediti (mi ne verujemo, da bi se) bodo ruski oficirji ravno srbsko vojsko popolnem vojaško izvežbali, za Turke pa bode zima in straža pogubna.

Iz Aleksinca se poroča „N. W. T.“, da so Turki 14. t. m. udarili proti temu mestu, a so bili odbiti. Oddelek Črnogorca Maše Vrbice je z golim handžarom vrgel se v Turke in jim velike izgube naredil. Horvatović je zasel Supovac (v jugu Aleksinca Turkom na pol za hrbtom) in se tu utrdil.

Istemu listu se iz Belgrada poroča, da srbska vlada iz strateških obzirov ne izdaje več oficijalnih poročil z bojišča, da pa je stanje srbske armade povsod izvrstno.

stresal z glavo, odvrčal se zdaj pa zdaj, — ali vedno se je videl sedečega v popotnem dormezu na ozkem prednjem mestu. Na zadnjih prostornejših mestih sta sedela Marija Nikolajevna in Hipolit Sidorič — četvero konj je v dirku teklo preko Wiesbadenskih mostov — v Pariz! v Pariz! Hipolit Sidorič je jedel gruško, katero mu je očital Sanin, Marija Nikolajevna pa je gledala nanj in se posmehovala mu z uže poznanim smehom — posmehovanjem posestnika vladike...

Moj Bog! tam, na voglu ulice, ne daleč proč od mestnega izhoda — ali ne stoji tam zopet Pantaleone — in kdo ž njim? Ali nij Emil? Da, on je, ta vshiteni, vdani deček! Nekdaj je njegovo srce plamtelo pred svojim junakom, idealom, zdaj pa diše njegovo, blede, čedno lice zlobo in zaničevanje; oči komaj podobne nekdanjim! — se vpirajo v Sanina ustne se stiskajo... in se odpirajo samo za razžalenje...

Pri Aleksincu so bili zadnjič vsak dan boji, a bolj manjši. Dopisnik dunajske mohamedanke „N. Fr. Pr.“ ki je v turškem glavnem stanu v Peščanici, poroča, da je bil 15. cel dan boj, zvečer je pa hud dež in vihar bojujoča sovražnika ločil. Tudi drugi dan je deževalo. Čerkezi vsak dan smeje izlete delajo (to je srbska selišča okolo palijo in požigajo.)

Iz Sarajeva se poroča, da so Srbi sami popustili svoje šance na drinskem otoku Atici in se umaknili. To je naravno, če je res, da je njih glavni del šel od tod k Aleksincu. Na Drini bodo torej le v defenzivi.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 18. septembra.

Nagodbeno vprašanje z Ogersko se vedno razpravlja v ministerstvih in bode valjda do kacega rezultata prišlo, predno se skliče državni zbor, baje mej 10. in 20. oktobrom. Ogerski ministri pridejo te dni jedenkrat na Dunaj na posvet s Cislejtanskimi.

Cesar se misli do božiča muditi v Gödöllő, na Ogerskem.

Vnanje države.

Milan, srbski — kralj! — Zadnji nam došli „N. W. Tagbl.“ prinaša na čelu lista iz Belgrada telegram, ki je neizmerno važen, — če je resničen, kar pa dan denes, ko je pri prejemani novic iz dunajskih listov jako previdnosti treba, nij brez vse dvombe. Rečeni list pripoveduje: Knez Milan in ministerski predsednik Ristić sta dobila 17. t. m. od generala Černjajevskega depešo, da je srbska vojska proglasila kneza Milana za srbskega kralja. Vojska izreka, da se ne bori le za osvobojenje in zjedinjenje Srbov, temuč tudi za ohranjenje zdanje Srbije kljubu terjatvam turške vlade. Vojska je proklamirala Milana za kralja s kanonskimi streli praznovala. — (Tudi češki „Narodni listi“ in večerni list „N. Fr. Pr.“ in drugi prinašajo to vest, torej je resnična! Jutri o tem več. Ur.)

Rusija v Besarbij veliko vojsko zbira, kakor iz Černovice in popotniki poročajo. Tudi francoski list „France“ poroča, da je vojni minister Miljutin dobil ukaz vse pripraviti za vojno, če je bode treba brzo.

Italijani so zopet v Neapolu in v Turinu naredili javne tabore ali meetinge na korist Slovanov v Turčiji.

Rimski vladni časnik „Diritto“ pravi, da so mirovni uveti, kakoršne je Turčija Srbiji stavila, neizpremenljivi, ker bi ne naredili miru, temuč še nagon do nemirov bolj vcepili. Tudi z ozirom na agitacijo mej slovanskimi narodi mora se (vsaj) status quo ohraniti.

Pantaleone stegne roko in pokaže na Sanina — komu? poleg stoječemu Tartagliji; in Tartaglija zalaja na Sanina; uže samo lajanje psa je donelo Saninu kot najbitkejša beseda.

In tam življenje v Parizu — vse njegovo poniževanje, ostudno trpljenje roba, kateremu nij bilo dovoljeno niti tekmati, niti ljubiti, in katerega izvržejo na konec kakor obnošeno obleko...

Potem — vrnitev v domovino, otrovano in opustošeno življenje, kesanje bitko in brezplodno — in tako brezplodno — in tako brezplodno in bitko pozabljenje — skrivno, pa vsako minuto in postojano kaznovanje, kakor neznatna pa neozdravljiva bolezen, plačevanje dolga po kopejkah, katerega še preračunati ne smeš...

Kupica se je prenapolnila — dovolj.

Kako, da je ostal križec, katerega mu

Dopisi.

Iz Maribora 18. sept. [Izv. dop.] (Vinska razstava.) V nedeljo 17. t. m. se je v Mariboru začela vinska razstava, katere sledi v četrtek „I. vinstveni avstrijski shod (I. oesterr. Weinbau-Congress)“. Svečanost odpiranja vršila se je ob 10. uri do polu dne na realkinem dvorišču, kder je paviljon z razstavo vin. Udeleženje je bilo, kolikor zadeva množino pričujočih, slabo, a tajiti se z druge strani ne dá, da je bilo ono malo občinstva — blizu 100 osob — samo odlični del mariborskega in nekoliko tujega sveta.

Odprl je razstavo gosp. Blagotinšek-Kaiserfeldski, a pričujoč je bil tudi štajerski cesarjev namestnik, g. Kúbek. G. Blagotinšek je začel odpiranje z govorom, v kojem je razkladal pomen razstave in shoda. Poudarjal je, da je ta razstava v neugodnih časih osnovana, pa da je ona zaradi oživiljenja vinske trgovine, koja uže več let hira, potrebna bila. Čudil se je torej vsak, da je g. Kaiserfeldski pri vsem tem razstavo uže zdaj za „posrečivšo se“ (gelungen) proglasil, ko se še prvič ne ve, kako se bode „kongres“ obnesel in ko je vsacemu, ki je količkaj znan z vinopridelanjem, na prvi pogled očito, da je baš razstava vinstvenih orodij siromašna in bedna skoz in skoz, ker niti jedne pametne iznajdbe nij v njej videti. Istina je pa, da je „vinska“ razstava (da si nikakor ne popolna ali vsaj blizu popolna) najboljši del vse razstave. Veliko pozornost, da! pravo senzacijo delajo „česka vina“ (kakor napis kaže). Ta vina so do zdaj tu čisto neznana bila. Zato jih ljudje silno obilno pokušavajo. Jaz moram priznati, da „česka vina“ presežajo vsa druga vina v razstavi gledé prijetnega in zlahnega okusa (posebno vina kneza Lobkovica). — Toliko o prvem dnevu. Naj pa uže zdaj pristavim: da je pravo pohujšanje provzročilo popolno preziranje naših treh slovenskih poslancev (dr. Dominkuša, Srneca in Radeja), katerih nobeden nij niti mej odbornike, niti mej jurorje poklican bil, da si so vsi trije vinogradniški velikoposestniki in dobri izvedenci v tej stroki.

Iz Gradca 17. sept. [Izv. dop.] V petek po polu dne je spremilo graško mesto nemškega pesnika Anastazija Grtina v slovenem in veličastnem izprevodu do južnega kolodvora, od koder se je potem truplo v Leskovec prepeljalo. Spodobi se, da tudi mi o

je dala Ema, cel, zakaj jej ga nij vrnil, kakor bi se bilo spodobilo, kako, da nij do današnjega dne zadel nanj? Dolgo, dolgo je sedel premišljeval, in nij mogel razumeti, kako je zamogel zapustiti Emo, tako nježno in strastno ljubljeno, nasproti ženski, katere še ljubil nij? ... Prihodnji dan je videl vse svoje prijatelje in zance ter jim je objavil, da namerava odpeljati se za granico. V družbi je nastalo dvomljenje. Sanin je zapustil Petrograd, sredi bele zime, ko je komaj še le najel in opravil si lepo stanovanje in celo aboniral se na predstave italijanske opere, katere se je udeležavala samo g. Patti — sama, sama, umetnica Patti sama! Prijatelji in znanci so dvomili; ali ljudem nij lastno dolgo zanimati se s ptujimi rečmi, in ko se je Sanin odpravil za mejo, ga na železnocestno postajo nij izpremljal nihče drugi kakor star Francoz, krojač — in ta upajoč, da bode izterjal neizplačan račun. (Konec prih.)

umrljem besedo izpregovorimo. Nemci ga neizrečeno povzdigujejo kot človeka, kot politika in kot pesnika. O njegovem človeštvu molčimo. Njegovo politično delovanje v kranjskem deželnem zboru je Slovincem znano. Upiral se je našemu narodnemu podvzetju in njegov izrek, „da vso slovensko literaturo lahko v robcu odnese“ stoji še v najnovejši izdavi Schachtlove geografije kot neoporekljiva sodba o našem slovstvu. In Nemci verujejo to!!

Grüna imenujejo prvega avstrijskega pesnika. Njegove pesni imajo politični značaj in o tacihi pesnih se glasi Göthejeva sodba nepohvalna, čeravno je noveji nemški estetik (n. pr. Gottschall) visoko cenijo. Da pa Grün nij prvi avstrijsko-nemški pesnik, lahko vsak izpozna, kdor njega in pa Grillparzerja čita. Nemci Grüna zlasti kot pevca svobode časte. Kako svobodoljuben je bil ta pevec, to vedo najbolje nekdanji njegovi podložni, dolenski kmetje. Koliko taka psevdo-svoboda velja, razsodi naj vsakdo sam. Slovenski pesnik Anton Žakelj jo je narisal v svojej zadnjaj, dose-daj žalibog še ne obelodanjenej pesni, „Pevcu svobode“:

„Kar je še puščal mu... si Ti mu skozi rad jemal,
Rezal remene mu s pleč, zvezati bolj mu roke.“

Vendar pa si je pridobil Grün za Slovence s tem veliko zaslugo, da je dal l. 1850 v Lipskem 48 daljših in nekaj krajših slovenskih narodnih pesnij v nemškem jeziku na svetlo in tako seznanil svet s krasoto naše narodne poezije. To izdavo je pozdravil Slovanom sovražni časnik „Ostdeutsche Post“ v svojej 282. številki l. 1850 takole: „Ein Volk, dessen poetische Psyche in solcher Verklärung den Deckel ihres Sarges bricht, ist als eine neugewonnene Provinz, als ein neuer Zuwachs an Kraft, Eigenthümlichkeit und Schönheit im Reiche des menschlichen Fortschrittes und humaner Bildung zu begrüßen.“

Domače stvari.

— (Na zagrebško gimnazijo) pridejo trije Slovenci prof.: gg. Valjavec in dr. Celestin za filologijo in Benigar za matematiko.

— (Iz Mozirja) se nam 18. sept. piše: Velika nesreča se je pri nas zgodila. — 67 let starega, v našem kraju povsod dobro znane in spoštovanega kovača, je vrteno pri brusnem kamnu, ko je ravno sekiro brusil, za obleko prišlo in pod sebe potegnilo, in tako pretisnilo na prsni, da so ga kovaški pomagali že mrtvega našli.

— (Požar.) 5. t. m. je vnel se pod Jan. Kumarja v Jablani pri Novem mestu, in zgorelo je več hiš in poslopij. Škode je za 6420 gld. Zavarovana sta samo dva posestnika.

— (V žensko kaznilnico) v Begunje na Gorenjskem so 16. t. m. pripeljali 40 ženskih ujetnic iz Lankovica.

— (O banki „Sloveniji“) in njenega likvidacijskega odbora pogajanj z zavarovalnim društvom „Donau“ so razni nemški časopisi poslednji čas prinesli poročila, katera so v glavnih stvareh neresnična. O „fuziji“ mej „Slovenijo“ in „Donavo“ nikdar nij bilo govora in to zaradi tega ne, ker fuzija nij mogoča in je torej nobeden pameten človek v misel jemal ne bode. 15 procentno doplačilo nij v nikakej zvezi z obravnavo mej omenjenima društvoma; „Donau“ ne potrebuje, niti ne zahteva „garancije“, ker na nikakoršno plačilo ali povračilo od „Slovenije“ ne reflektira; ono doplačilo je potrebno zato, da „Slovenija“

svoje dolgove poplača t. j. v prvi vrsti likvidirane škode po požarih poravna. V obče bode vsak najbolje presodil, koliko verjetnosti so imela dotična časnikarska poročila, če zve, da so prišla na svetlo, predno se je bila razprava mej banko „Slovenijo“ in „Donavo“ — začela!

— (Družbenikom sv. Mohora) se je letos razposlalo šestero knjig, namreč: „Občna zgodovina“ III. snopič; „Umni kmetovalec“ II. snopič; „Robinson starejši“; „Koledar“ za l. 1877 in dve pobožnega obsega: „Življenje svetnikov“ in „Nebeš. krona“. S prihodnjim letom nastopi družba sv. Mohora svoj sedemnajsti tečaj. Ustanovljena leta 1860 je dosedaj izdala 91 knjig vsakovrstnega zapopadka, ki obsegajo več nego 860 tiskanih pol. Prvo leto se je upisalo 1116 udov, vsak je prejel 3 knjige. Letos pa šteje družba 26.815 udov in vsak dobi za mali donesek jednega goldinarja 6 bukev, ki v obširnejši obliki obsegajo nad 60 tiskanih pol. V 160.890 iztisih romajo tedaj letošnje družbine knjige po pokrajinah, kderkoli Slovenci prebivajo, ter širijo poduk in omiko v ljubljenej domovini. Kdor ima tedaj srce za zapuščeni svoj narod in njegov napredek in blagostanje, vsacega mora razveseliti, ako bere in vidi, kako krepko se razširja družba od leta do leta mej vsemi stanovi slovenskega naroda. — Lani je štela 467 dosmrtnih in 25.869 letnih družbenikov, tedaj vseh skupaj 36.336; letos pa je število udov poskočilo na 26.815, tedaj jih je 479 več kakor lani. Ljubezen do naše domovine naj tedaj tudi prihodnje leto druži vse dosedanje družbenike in privabi še mnogo novih v družbo domačo. Družbine knjige se bodo za l. 1877 tiskale v 29 — 30.000 iztisih. Vsak ud bode dobil 6 knjig. Mej knjigami, ki izidejo 1877 so namenjene za tisk: 3. „Občna zgodovina“; spisuje gsp. prof. Josip Starč v Varaždinu. Četrti snopič, konča zgodovino Rimljanov; v 29.000 iztisih. 4. „Umni kmetovalec“, spisuje vodja slov. kmetijske šole v Gorici g. prof. Franc Povše. Tretji snopič obsega „vrtinarstvo in gozdarstvo“; v 29.000 iztisih. 5. „Slovenski spisovnik“, — poduk s pravili in z izgledi, kako se izdeluje vsakovrstna opravila in javna pisma, razne vloge itd., spisuje g. šolski ravnatelj Andrej Praprotnik v Ljubljani; v 29.000 iztisih. 6. „Koledar“ za leto 1878 s popolnim imenikom vseh udov in z raznim podučnim in zabavnim berilom. V podporo domačega slovstva in v omiko slovenskega naroda razpisuje družba sv. Mohora za prihodnje leto sledeča darila: a) Sto in štirideset gld. za štiri krajše izvirne povesti, vsakej po 35 gld., v obsegu blizu 1/2 tiskane pole. b) Sto in štirideset gld. za štiri podučne spise raznega zapopadka, vsacemu po 35 gld., v obsegu 1/2 tiskane pole. Posebno ustrezajo didaktične pesmice; životopisne, potopisne, naravoslovne itd. črtice in spisi podučno-šaljivega zapopadka.

Razne vesti.

* (Prvi strel mej Rusi in Turki) je uže počil. „Tifliski Vestnik“ poroča, da so se v reki Arpači kopali na jedne strani ruski na drugej turški mejni vojaki. Brez vzroka gre en Turek iz vode po puško in pomeri v jednega Rusov, strelji, a ga ne zadene. Ruski vojak brzo na suho gre po svojo puško in vpije Turčinu: „slabo si streljal, vidiš tako se mora,“ in v tem hipu se Turčin mrtve zvali, zadet od Rusovega strela.

* (Ubili so) glasovitega roparja Deana nedavno tega v rumunskih gorah. Deanu je

namreč zopet prišel jedenkrat na prenočišče k kmetu, kder je bil uže prej šestokrat v gostih. Napravili so mu dobro večerjo. Pozneje pak je prišel hišni oča s sejmaj domov ter v pričo razbojnika sešel za prodano živin-skupljene novce, katere je potler zaprl v zaboj. Po večerji sta imela kmet in Deanu ta-le pogovor: Deanu: „Čuješ: jaz potrebujem denar, ki si ga zaprl v zaboj.“ — Kmet: „Ne bodi prismojen! Ti mar nij dosti, da te gostim, češ mar se zato plačan biti.“ — D: Jaz se ne šalim; takoj mi daj denar — da ne te ustrelim!“ (Nameri samokres v kmeta.) K: „I no, če uže mora biti, tū, vzemi ključ in poberi novce, a verjemi mi, da ne ravnaš pošteno!“ Ko — se je razbojnik priklonil, da odpre zaboj, prime kmet za sekiro in ga mahne po glavi, da je kar mrtev obležal.

Umrlj v Ljubljani

od 15. do 16. septembra:

France Breskovar, sin gostilničarja, 5 l., na šarlahu. — Ivan Juh, črevljarka otrok, 4 m., za atro-fijo. — Feliks Velkavrh, delavca otrok, 9 mes., na šarlahu. — Frančiška Rebolj, delavca otrok, 9 m., na črevnem kataru.

Ujci.

18. septembra:

avropa: Babnik iz Dunaja. — Baron Gall iz Trsta. — Stern iz Gradca. — Huber iz Ajdovšč. — Selak iz Rateč.

Pri ston: Mlekuž iz Gorenjskega. — Šubic iz Rima. — Rieder iz Maribora. — Neuhofer iz Pešte. — Vesel iz Trsta. — Hadjeconste iz Carigrada. — Dr. Razpet iz Postojne.

Pri malit: Brand iz Beljaka. — Flekner iz Dunaja. — pl. Obereigner iz Šneperka. — Peče iz Starega trga. — Glück iz Dunaja. — Bukovnik iz Reke. — Schmid iz Gradca. — dr. Glančnik iz Celja. — Weiman iz Dunaja.

Pri Zamorci: Modic iz Maribora. — Po-točnik iz Radovljice.

Pri bavarskem dvoru: Cadore iz Trsta. — Perne iz Vipave.

Dunajska borza 19. septembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	66 g d. 45	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	69	65
1860 drž. posojilo	121	10
Akcije narodne banke	864	—
Kreditne akcije	150	50
London	121	25
Napol.	9	66
C. k. cekini	5	79
Srebro	101	50

Hiša na prodaj.

V Mostah, pri Mengišu, je na prodaj zidana, z opeko pokrita hiša v čisto dobrem stanu, z dvema sobama, kletjo, strojnico in hlevom, mimo katere teče potok; tudi so poleg 3 lepe njive. Prodaje se vse vkupe ali tudi posamezno. Natančneje se izve pri usnarji na starem trgu št. 34, v Ljubljani. (284—3)

Umetne zobe in zobišča

(Luftdruckgebisse),

ustavlja brez bolečin, ter opravlja plombacije in vse druge operacije z zobmi

zdravnik za zobe Paichel,

stanujoč pri Hradeckega mostu v Malitovej hiši (prvo nadstropje.) (252—8)

Samoklistirni aparat

(Clysopumpe, Irrigatérje),

Inhalacijske aparate,

klistirne, uretralne in maternične brizgalnice, mlečne pumpe, sesalne steklenice, vezi za počene

po fabriškej ceni.

Jedino le pri (53—23)

Gabriel Piccoli,

lekarju, na dunajski cesti v Ljubljani.

Učenec

se sprejme takoj v neko prodajalnico za steklenino. Kde, pové opravništvo „Slov. Naroda“. (290—2)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.